

DRUŽBA

OSNOVNA ŠOLA

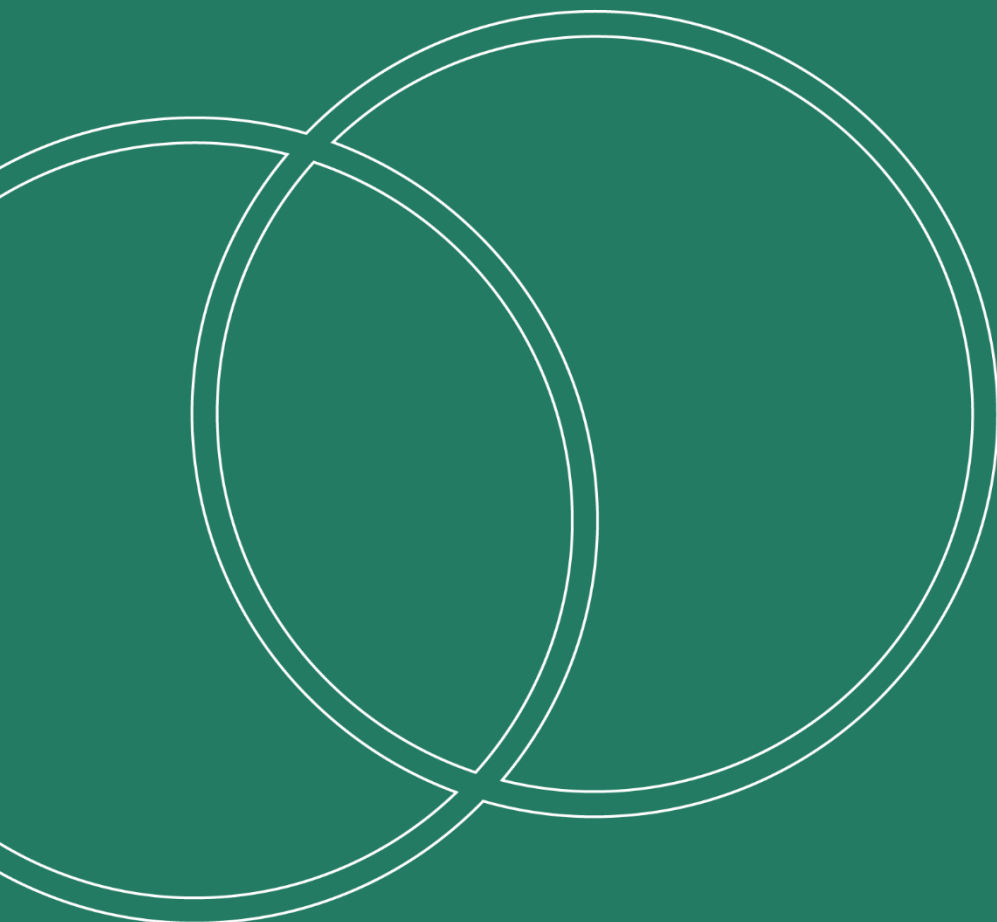
Izobraževalni program osnovne šole

Izobraževalni program osnovne šole s prilagojenim predmetnikom za osnovno šolo s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre

Prilagojeni izobraževalni programi osnovne šole z enakovrednim izobrazbenim standardom

Drugo vzgojno-izobraževalno obdobje

OBVEZNI PREDMET

UČNI NAČRT

IME PREDMETA: družba

Predmetnik za osnovno šolo

Prilagojeni predmetnik za osnovno šolo s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre

Predmetnik prilagojenega programa osnovne šole z enakovrednim izobrazbenim standardom

4. razred	5. razred
70	105

PRIPRILA PREDMETNA KURIKULARNA KOMISIJA V SESTAVI:

dr. Sandra Mršnik, Zavod RS za šolstvo; dr. Nataša Dolenc Orbanić, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta; mag. Katarina Dolgan, Zavod RS za šolstvo; Elvira Garibović, OŠ Franceta Prešerna Kranj; dr. Irena Hergan, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta; dr. Janez Jamšek, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta; Katja Jenko, Druga osnovna šola Slovenj Gradec; mag. Nejc Kavka, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta; Mihaela Kerin, Zavod RS za šolstvo; Vanja Kolar Ivačič, VIZ OŠ Bistrica ob Sotli; Edita Nemec, OŠ II. Murska Sobota; dr. Nina Novak, Zavod RS za šolstvo; dr. Jerneja Pavlin, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta; Manca Poglajen, Zavod RS za šolstvo; mag. Urška Rupnik, OŠ Zbora odposlancev Kočevje; mag. Simona Samida Cerkl, OŠ Medvode; Vesna Vršič, Zavod RS za šolstvo

JEZIKOVNI PREGLED: Mira Turk Škraba

OBLIKOVANJE: neAGENCIJA, digitalne preobrazbe, Katja Pirc, s. p.

IZDALA: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Zavod RS za šolstvo

ZA MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE: dr. Vinko Logaj

ZA ZAVOD RS ZA ŠOLSTVO: Jasna Rojc

Ljubljana, 2025

SPLETNA IZDAJA

DOSTOPNO NA POVEZAVI:

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/Ucni-nacrti/2025/UN-OS/Ucni-nacrt_druzba_2025.pdf

CIP

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI](#)-ID [242898691](#)

ISBN 978-961-03-0960-4 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

BESEDILO O SEJI SS

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje je na 244. seji dne, 22. 5. 2025 določil učni načrt družba za izobraževalni program osnovne šole, izobraževalni program osnovne šole s prilagojenim predmetnikom za osnovno šolo s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre in prilagojene izobraževalne programe osnovne šole z enakovrednim izobrazbenim standardom.

PRIZNANJE AVTORSTVA – NEKOMERCIALNO – DELJENJE POD ENAKIMI POGOJI

Prenova izobraževalnih programov s prenovo ključnih programskih dokumentov (kurikuluma za vrte, učnih načrtov ter katalogov znanj)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

KAKO SE ZNAJTI?

TIPIČNE STRANI

V dokumentu je za učenke in učence, učiteljice in učitelje ipd. uporabljena moška slovnična oblika, ki velja enakovredno za oba spola.

Tema sporoča vsebinski okvir ali okvir predmetnospecifičnih zmožnosti, povezanih s cilji oz. skupinami ciljev: teme so predmetno specifične in lahko vključujejo vsebinske sklope in dejavnosti ter razvijajo veščine, zmožnosti in koncepte, ki naj bi jih učenci izgrajevali in razvijali v procesu učenja.

Vrsta teme:

- Obvezno
- Izbirno

Opis teme zajema ključne poudarke oz. koncepte kot okvir skupinam ciljev.

Dodatna pojasnila za temo lahko vsebujejo razlago o zasnovi teme, usmeritve in/ali navodila, ki se nanašajo na vsebino, vrsto teme, členitev teme, poimenovanje, trajanje, dejavnosti, izvedbo aktivnosti, učne pripomočke ... oz. karkoli, kar je pomembno za to temo.

IME TEME

OBVEZNO

OPIS TEME

Em fugiaspiduci sitet ut etur, in conest dipsum eosa nonsequam volorum, ommolor aut desequi duciist estrunda volorest, sandeni maximin uscillab il magnam quiam quo con explacc ullaccum alisi quidell igendam, in repta dolupta volor sam, ut hilit laut faccumqui omnim ut doluptur, quam consequ atibus dolo dignate mporehent qui tem nonseque por aliquisimust que volestrum esed quibusdae milla conserf ernate dentiat.

Ma vellaut quatio rporrore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas molorporia doluptatis molum rae nos event, inullit incimaiozem fugiandantis et fugitisque maion ped quo odi beatur, sequi ilisqui ipidel escim reprat.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Ullatur sequo qui ut vellenderio. Re exceseq uiatur aturem eos millandio totaquis alibus iume voluptatia quis aut quamust iosant prestius, ut ommodigendis doluptaes dersped moluptae. Harum a volupta tiatur, ne veles quia voluptatia similic tatesequam, seque ventio. Hendis erum quissequo quist que con nulparum ut quuntemos et repro quod ma nimusa sae vellaut eum ulpari velent voluptu rempor a de omnimax impellu ptatiaecusa ducipsae aut evelles temolup tincil imporia simped et endes eum et molum que laborerat voluptiurem nempori bustio explabo rionsenet evenimin nis ex eum voluptam consed que volupid eliquibus, tetusda ntusam ellis ut archill uptiore rundiae nimusdam vel enit, optibea quiaspelitem lam alit re, omnis ab il mo dolupti connihi tionsequiam eicia dolo intur accusci musdaecatet faccatur? Sinctet latiam facescipsa

Ceria pa iumquam, exernam quaspis dit eaquasit, omnis quis aut apitassum coribusda invenih icatia qui aperorum qui ut re perumquaeepd quame moditatum ipient veligna tessint iaessum, optamus, testi sediasped moluptatem aperiām aut quodips usciate veribus.

Mi, asit volupta tuscil int aspel illit atur, eum idenist iorrum alit, nim re illitas ma nimi, iusciisita dolorrum volorepedio core, consequam quae. De nossiti officillate

8 Osnovna šola | Slovenščina

Številka strani,
program izobraževanja,
predmet

Z oznako **SC** so označeni ključni cilji posameznih področij skupnih ciljev. Številčni zapis pri oznaki skupnih ciljev se navezuje na preglednico s skupnimi cilji.

Z oznako **O** so označeni obvezni cilji.

Z ležečim tiskom in oznako **I** so označeni izbirni cilji.

S krepko označenim besedilom so izpostavljeni **minimalni standardi znanja**.

Z ležečim besedilom so označeni izbirni standardi oz. standardi znanja, ki izhajajo iz izbirnih ciljev.

Dodatne pisave in oznake pri standardih so opredeljene v obvezujočih navodilih za učitelja (npr. podčrtani, M, PTI itd.)

IME SKUPINE CILJEV

CILJI

- O:** Et plabo. Nam eum fuga. Et explat. Xerro et aut que nihicia doloribus, velisci tatur
I: *Que ommodic aboribust, tesequae nimaionseni arum audit minusda dolum, si venimil itatat. Estinve litatem ut adit quid qui.* **SC** (2.2.2.1)
I: *Quia voluptatur aut od minverum, quas ilis et mint, eature rehenit magnatur aut exceaquam reiunt et omnis nobit vero excepel in nimagnam quat officiam que plaborpore ne culpa eum dolore aut aspicias sanihil moditam re pelias ne veri reperferes solos dolorum, quidit ad qui dolorerun.*
O: Ibus nis auda vendio venis saperum atem quiant aut pre comniscia num at is quoditi ne estinve litatem venis saperum atem quiant. **SC** (1.3.4.2 | 2.1.1.1 | 2.1.2.1 | 2.2.1.1 | 2.2.1.2 | 3.1.3.1 | 5.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

- Učenec
- Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorum quasimus mo mi.
 - Ilcillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cupratu repeliam.
 - Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.**
 - Ut fuga. Nemperum fuga.**
 - Ma vellaut quatio rporore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas
 - Omnim ut doluptur, quam consequi.
 - Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorum quasimus mo mi.
 - Ilcillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cupratu repeliam.
 - Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.
 - Ut fuga. Nemperum fuga.

TERMINI:

☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint
☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	

Pojmi, ki jih učenec mora poznati oz. razumeti (in/ali znati smiselno uporabljati), lahko pa so navedeni tudi priporočeni pojmi. Nabor (strokovnih) terminov zaokrožuje in dopolnjuje posamezno temo, predstavlja pa informacijo učitelju pri načrtovanju vzgojno-izobraževalnega dela. Namenjen je navedbi terminologije, ki jo na področju določene teme v določenem obdobju izobraževalne vertikale usvojijo učenci.

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

Viri in literatura,
ki so vključeni v
posamezno temo.

NASLOV TEME

- » Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi eget ante eget ante hendrerit convallis vitae et purus. Donec euismod dolor sed neque condimentum, at sodales enim interdum. <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

NASLOV SKUPINE CILJEV

- » Etiam, M. (2019). Eget laoreet ipsum. Nulla facilisi.
- » Parum, V. (2025). Sequi blaboreet quosam. Seque cus.
- » Morbi P. (2007). Sed ac arcu id velit facilisis aliquet. Nec tincidunt.
- » Eget O. (2010). Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla a ac turpis. Nulla et tempus nunc, vitae scelerisque tellus. Sed in tempus mi, a aliquet quam. Integer ut euismod eros, vel pretium mi. Maecenas sollicitudin.
- » Nunc N. (2023). Morbi suscipit ante quis viverra sollicitudin. Aenean ultricies.
- » Nunc N., Ante A., Sem S. (2015). Nullam congue eleifend magna in venenatis. Ut consectetur quis magna vitae sodales. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Sed A. (2024). Ut aliquet aliquam urna eget laoreet. Fusce hendrerit dolor id mauris convallis, at accumsan lectus fermentum. Nunc bibendum quam et nibh elementum consectetur.

NASLOV SKUPINE CILJEV

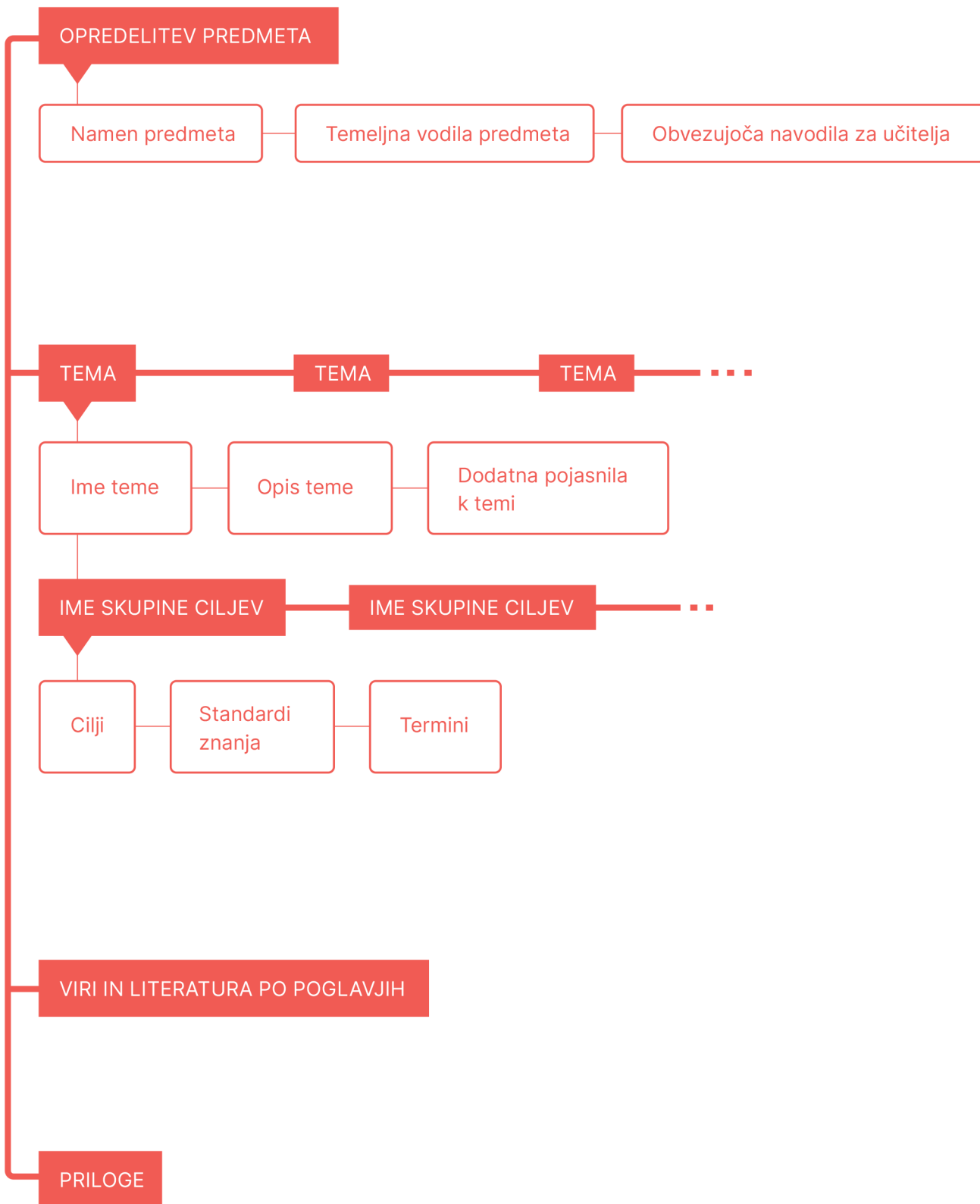
- » Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla, <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Nunc F.: Vivamus quis tortor et ipsum tempor laoreet id quis nunc. Phasellus quis sagittis ligula.
- » Redaktion, 2018. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

Viri in literatura, ki so vključeni
v posamezno skupino ciljev.

Hiperpovezava
do zunanjega vira

KAKO SE ZNAJTI?

STRUKTURA UČNEGA NAČRTA

KAZALO

OPREDELITEV PREDMETA..... 9

Namen predmeta..... 9

Temeljna vodila predmeta 9

Obvezujoča navodila za učitelje 9

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA..... 11

SKUPNOSTI..... 12

Posameznik 13

Sobivanje v skupnosti 15

Organiziranost v skupnosti..... 17

ČAS 19

Zavedanje časa in spreminjanja 20

Naravna in kulturna dediščina 22

Preteklost domačega kraja in domače
pokrajine..... 23

Zgodovinski razvoj ozemlja današnje
Slovenije 24

PROSTOR 25

Prostorska orientacija in kartografsko
opismenjevanje 26

Domači kraj in domača pokrajina27

Naravnogeografske pokrajine Slovenije29

Mobilnost..... 31

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH.....32

SKUPNOSTI..... 32

POSAMEZNIK 32

SOBIVANJE V SKUPNOSTI..... 32

ORGANIZIRANOST V SKUPNOSTI ... 33

ČAS 33

ZAVEDANJE ČASA IN SPREMINJANJA
..... 33

NARAVNA IN KULTURNA DEDIŠČINA
..... 33

ZGODOVINSKI RAZVOJ OZEMLJA
DANAŠNJE SLOVENIJE 34

PROSTOR 34

PROSTORSKA ORIENTACIJA IN
KARTOGRAFSKO OPISMENJEVANJE
..... 34

NARAVNOGEOGRAFSKE POKRAJINE
SLOVENIJE 35

MOBILNOST 35

PRILOGE36

OPREDELITEV PREDMETA

NAMEN PREDMETA

Predmet družba uvaja učence k spoznavanju sebe, odnosov med posameznikom in družbo ter razumevanju družbenih pojavov v prostoru in času. Pri tem gre za spoznavanje, raziskovanje in vrednotenje družbenega in naravnega okolja v vseh njegovih sestavinah ter soodvisnostih med njimi. Postavlja temelje za razvoj razumevanja, kako deluje svet in kako lahko učenci kot posamezniki odgovorno sodelujejo v družbi. Učencem postavlja izzive, v katerih se učijo sodelovanja, kritičnega mišljenja, osebne prožnosti, optimizma, iskanja ustvarjalnih rešitev ter krepitev družbene odgovornosti. Pri predmetu učenci razvijajo prostorsko orientacijo ter usvajajo kartografsko opismenjevanje. Temeljni poudarki so na spoznavanju naravnih in družbenih značilnosti domače pokrajine ter naravnogeografskih značilnosti Slovenije.

TEMELJNA VODILA PREDMETA

Učni predmet družba je zasnovan interdisciplinarno, horizontalno in vertikalno povezuje raznolika znanja in spretnosti. Poseben poudarek namenja tudi razvijanju odnosa do različnih okolij. Pri predmetu družba učenci spoznavajo ter raziskujejo življenje in delovanje ljudi, njihove vrednote v sedanjosti in preteklosti v različnih krajih in okoliščinah. Poudarek je na spodbujanju radovednosti pri učencih in vrednotenju družbenih, geografskih, zgodovinskih, gospodarskih in drugih vidikov, vplivov, vprašanj in sprememb, ki so posledica tehnološkega in družbenega razvoja z namenom aktivnega sodelovanja v družbi, tako na lokalni, nacionalni in svetovni ravni. Učenci razvijajo socialne veščine, krepijo samopodobo, sočutje, sprejemanje različnosti, se učijo solidarnosti, strpnosti, zaupanja, občutka za pravičnost ter ustreznega odločanja in odgovornosti. Pri predmetu učenci vzpostavljajo odnos do naravne in kulturne dediščine ter ob tem širijo znanje in prepoznavajo lastna doživetja.

OBVEZUJOČA NAVODILA ZA UČITELJE

Učne izkušnje so povezane z delovanjem posameznika in razumevanjem medsebojne povezanosti v družbi. Zato je treba vzpostaviti varno in spodbudno učno okolje, tako v učilnici kot na terenu, v katerem so pomembne tako izkušnje posameznika kot izkušnje skupine. Ključni so

izkušnjsko učenje v avtentičnih okoljih, aktualizacija obravnavanih tem, učenje ustreznih odzivov v zahtevnih situacijah ter učinkovitih strategij za reševanje problemov. Učitelji naj vključujejo pestre oblike in metode dela, ki omogočajo razvijanje različnih načinov mišljenja in delovanja. Učitelji navezujejo izbor primerov pri vsebinah v 4. razredu na domačo pokrajino, v 5. razredu pa na Slovenijo.

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA

SKUPNOSTI

OBVEZNO

OPIS TEME

Namen teme je razvijanje posameznika v okviru skupnosti ter spodbujanje identifikacije z različnimi skupnostmi – od družine, šole in lokalnega okolja do Republike Slovenije in Evropske unije. Učenci raziskujejo različne vidike skupnosti, vključno s tem, kako so organizirane in kako delujejo. Spoznavaajo pravila, pravice in dolžnosti, vključno z otrokovimi pravicami ter se kot posamezniki osredotočajo na pomen aktivnega vključevanja, sooblikovanja in sodelovanja v skupnostih (aktivno državljanstvo), s čimer razvijajo pozitiven, strpen in odgovoren odnos do sebe in drugih.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

V temi so zajeti cilji in vsebine, ki predvsem s sociološkega vidika razširjajo in nadgrajujejo temo skupnosti iz predmeta spoznavanje okolja. Učenci pridobivajo znanja o svojem okolju, spoznavaajo in vrednotijo razmerja med posameznikom, družbo in okoljem v vseh njegovih sestavinah, interakcijah ter soodvisnostih. Posebna pozornost je namenjena razvoju sociokognitivnih (npr. razumevanje socialnih situacij) in socialnih spretnosti (npr. sodelovanje), vključno s samouravnavanjem čustev, razumevanjem in spoštovanjem raznolikosti, skrbjo za sebe in druge. Učenci se učijo izražati mnenja na spoštljiv način, samostojno odločati, prevzemati odgovornost ter razvijati navade, ki prispevajo h kakovostnemu in aktivnemu življenju posameznika v skupnosti ter sodelovanju v skupinskih dejavnostih. Postopoma se razvija logično in kritično mišljenje: s postavljanjem problemskih vprašanj, raziskovanjem dokaznih gradiv, razlago pojmov in povezav med njimi ter reševanjem problemov in analiziranjem podatkov. Pomembno je spodbujati učence k samostojnemu razmišljanju in izogibanju iracionalnemu sklepanju ter pretiranemu poenostavljanju. Učenci oblikujejo stališča do pojavov in dogodkov v skupnosti, razvijajo osebne vrednote ter razumevanje raznolikosti in kompleksnosti sodobnega sveta. Pri uresničevanju ciljev učitelj ustvarja varno, spodbudno in vključujoče učno okolje, ki učencem omogoča aktivno, spoštljivo in odgovorno delovanje, sodelovanje in medsebojne interakcije; okolje, v katerem učenci postopno oblikujejo celovito pojmovanje o svetu, odnos do njega in svojo vlogo v njem.

Cilji in vsebine se smiselno uresničujejo in postopoma nadgrajujejo iz 4. v 5. razred, kot npr. od razvijanja zavedanja o svojih lastnostih, interesih, potencialih, vrednotah in osebnem razvoju v 4. razredu do zavedanja o osebnem napredku, lastni izbiri in poklicnih željah v 5. razredu.

POSAMEZNIK

CILJI

Učenec:

🔵: razvija zavedanje o svojih lastnostih, interesih, vrednotah, napredku, lastni izbiri ter (poklicnih) željah;

🔴 (5.1.3.1 | 3.1.3.1)

🔵: spoznava temeljne otrokove pravice, dolžnosti ter odgovornosti in razpravlja o pomenu spoštovanja le-teh;

🔵: razvija veščine za prepoznavanje in obvladovanje čustev, jih zna izkazovati na socialno sprejemljiv način;

🔴 (3.3.4.3 | 3.3.1.1 | 1.1.5.1 | 3.1.2.1)

🔵: uporablja učinkovite strategije komuniciranja in sodelovanja z drugimi, kar vključuje veščine poslušanja, odločanja, ubeseditve lastnih misli, empatijo, konstruktivno reševanje konfliktov ter timsko delo;

🔴 (5.2.4.3 | 3.3.3.1 | 3.3.4.3 | 2.1.2.1)

🔵: varno in odgovorno uporablja digitalna orodja, razpravlja o posledicah (ne)spoštljive komunikacije in spletnega nasilja;

🔴 (4.4.1.1 | 4.4.3.1)

🔵: ob lastnem učenju in delu z drugimi razvija različne strategije učenja in načrtovanja ciljev, presoja učinkovitost strategij in jih prilagaja.

🔴 (3.1.2.4 | 3.1.3.2 | 3.1.4.1)

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

» predstavi svoje lastnosti in interese ter pojasni, kako ga oblikujejo kot posameznika;

» ob primerih opiše temeljne otrokove pravice, dolžnosti in odgovornosti in razloži, zakaj je spoštovanje le-teh pomembno;

» **utemelji pomen strpnosti in odgovornosti (do sebe in drugih, do učenja, obveznosti);**

» ob primerih komunikacije, tudi z digitalnim orodjem, presodi spoštljivost različnih načinov izražanja;

» presoja različne načine komuniciranja, vključno s spletnim bontonom, **in prepozna spoštljivo ter nespoštljivo izražanje;**

» predstavi načine, kako poskrbi za lastno varnost v vsakdanjem življenju, tudi v spletnem okolju;

» predstavi in vrednoti primere strategij, ki mu omogočajo učinkovito učenje, sodelovanje in reševanje konfliktov.

TERMINI

◦ pravica ◦ dolžnost ◦ odgovornost ◦ spoštovanje ◦ strpnost ◦ konflikt ◦ nasilje ◦ spletno nasilje ◦ čustvo ◦ vedenje ◦ učenje ◦ poklic ◦ vrednote ◦ varnost ◦ nenasilna komunikacija ◦ bonton

SOBIVANJE V SKUPNOSTI

CILJI

Učenec:

- spremlja aktualne dogodke in sooča svoje mnenje z drugimi;
- prepoznava raznolikosti med ljudmi v skupnosti ter razvija strpnost in spoštovanje;
- spoznava različne družbene vloge posameznikov (npr.: otrok, učenec, delavec, državljan) in ravnanja v teh vlogah;
SC (3.3.4.3)
- spoznava različne načine usklajevanja interesov in reševanja nesoglasij med ljudmi;
- razlaga pomen in oblike povezovanja, sodelovanja in medsebojne pomoči med ljudmi (družine, prijatelji, društva, humanitarne organizacije, prostovoljstvo in druge skupnosti);
SC (3.3.5.1 | 3.3.5.3 | 1.2.3.1)
- razvija razumevanje smisla povezovanja v družine (ljubezen, varnost, pomoč, sodelovanje) in nekatere spremembe v družinskem življenju;
- sodeluje v pogovoru o situacijah, v katerih se ljudje lahko počutijo osamljene, nerazumljene in zapuščene in se uči izkazovati empatijo in spoštljivo podporo;
SC (3.3.4.1 | 3.3.2.1 | 3.3.3.2)
- I:** *raziskuje možnosti za izvedbo pomoči in sodelovanja pri humanitarnih akcijah (da pobudo, oblikuje načrt in izvedbo);*
- spoznava primere stereotipov in predsodkov in kakšen vpliv imajo na posameznika in skupnost;
- razpravlja o nekaterih aktualnih dogodkih in družbenih vprašanjih (npr.: brezposelnost, revščina, vpliv medijev, potrošništvo) in razmišlja o rešitvah;
SC (3.3.4.1 | 2.2.1.1)
- razvija kritično razmišljanje o občutljivih temah, ki delijo mnenja v družbi;
SC (1.2.2.1)
- I:** *raziskuje neposredno družbeno okolje z vidika aktualnosti in reševanja nekaterih družbenih vprašanj ter išče rešitve.*

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

- » opiše različne načine združevanja ljudi v skupnosti (npr.: družina, šola, lokalna skupnost, društva, organizacije);

- » predstavi in vrednoti primere sodelovanja in medsebojne pomoči v različnih skupnostih;
- » loči med ustreznimi in neustreznimi načini usklajevanja interesov in reševanja nesoglasij med ljudmi v skupnosti;
- » oblikuje načrt pomoči in podpore (za osamljene, nerazumljene, zapuščene); **SC** (3.3.4.1)
- » opiše svoje aktivnosti za medsebojno pomoč in prostovoljstvo.

TERMINI

- solidarnost ◦ posameznik ◦ skupnost ◦ vedenje ◦ človekove (družbene) vloge
- prijateljstvo ◦ medsebojna pomoč ◦ občutljive teme ◦ prostovoljstvo ◦ nasilje

ORGANIZIRANOST V SKUPNOSTI

CILJI

Učenec:

- : ob primerih iz šolskega okolja razlikuje med zasebno in javno lastnino ter izraža skrb zanj;
- : v razredni ali šolski skupnosti razvija sposobnost sprejemanja odločitev na demokratičen način, kar temelji na konstruktivnem sodelovanju in spoštovanju različnosti mnenj;
SC (3.3.3.1 | 3.3.3.2)
- : spozna vlogo in organiziranost lokalne skupnosti/občine ter razume pomen sodelovanja v njej;
- : raziskuje življenje in delovanje lokalne skupnosti, tudi z uporabo digitalnih virov (npr. elektronska pošta, spletni portali);
SC (1.2.3.2 | 4.2.3.1)
- : spozna organiziranost Republike Slovenije (vlada, predsednik);
- : spozna primere povezanosti Slovenije z Evropsko unijo in svetom (denar, komunikacijske povezave, izmenjava dobrin);
- : ozavešča pomen državnih in drugih praznikov in jih doživlja kot del kulturne in državljanske identitete;
- : razvija razumevanje vzrokov in posledic selitev prebivalcev;
- : sprejema različnost prebivalstva Republike Slovenije (narodne manjšine, skupnosti, priseljenci) ter spozna življenje Slovencev zunaj državnih meja;
- : razlikuje med pojmom domovina (čustveni in kulturni vidik) in država (organizacijski in pravni vidik).

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

- » vrednoti odgovorno ravnanje z zasebno in javno lastnino ter ga utemelji z vsakdanjimi primeri (šola, domače okolje);
- » razloži, zakaj praznujemo državne in druge praznike;
- » pozna ključna dejstva o Republiki Sloveniji;
- » ob primeru predstavi povezanost domače pokrajine in Republike Slovenije z drugimi pokrajinami/državami v EU in po svetu;
- » pojasni vzroke in posledice selitev prebivalcev ob primerih iz domačega ali širšega okolja;

» prepozna izzive, s katerimi se soočajo priseljenci, in predlaga načine za izboljšanje njihovega vključevanja v družbo (npr. jezik, šola, običaji);. (3.3.4.1)

TERMINI

- lastnina ◦ lokalna skupnost ◦ država Republika Slovenija ◦ predsednik ◦ domovina
- Evropska unija ◦ narodna manjšina

OPIS TEME

Tema čas se nadgrajuje iz predmeta spoznavanje okolja in razširja cilje in vsebino na spoznavanje življenja ljudi, tako v sedanjosti kot v preteklosti, v domačem kraju in pokrajini ter na ozemlju današnje Slovenije. Čas je za učence abstrakten pojem, ki ga razvijajo predvsem ob spoznavanju sedanjih in preteklih dogodkov/pojavov/procesov in z uporabo različnih virov o preteklosti. Učenci spoznavajo vsebine, ki se navezujejo na neponovljivost, cikličnost, kumulativnost, istočasnost, relativnost in kronologijo. Namen teme je spodbujanje zanimanja učencev za preteklost ter razvijanje razumevanja življenja, dela in miselnosti v preteklosti. Ob tem učenci spoznavajo in razvijajo različne pristope za odkrivanje preteklosti, kot so zbiranje in uporaba različnih virov, opazovanje in prepoznavanje sprememb, spoznavanje dediščine, pričevanje oseb, ter prepoznavanje dokazov o spremembah. Učenci ob virih primerjajo in vrednotijo življenje skozi čas, s tem razvijajo časovne predstave ter oblikujejo spoštljiv odnos do ohranjanja naravne in kulturne dediščine ter preteklosti. Dogodke bližnje in daljne preteklosti umeščajo v zgodovinska obdobja in jih predstavljajo na časovnem traku.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

V temo čas so vključeni vsebinski in procesni cilji, ki jih učitelj smiselno povezuje med seboj. Procesni cilji se navezujejo na učenje z raziskovanjem (odkrivanjem), iskanje in delo z viri ter terensko delo. Učenci s takimi pristopi pridobivajo izkušnje za samostojno odkrivanje in učenje, usvajajo ustrezno terminologijo predmeta ter skrbijo za govorno in pisno izražanje v strokovnem jeziku. (1.1.2.2)

Tema čas zajema cilje in standarde znanja o preteklosti domačega kraja in domače pokrajine, ki jih učenci dosegajo v 4. razredu, ter o zgodovinskem razvoju ozemlja današnje Slovenije, ki jih dosegajo v 5. razredu.

Cilje in standarde znanja o zavedanju časa in spreminjanja učitelj smiselno umešča v 4. in 5. razred. Učenci lahko odkrivajo/raziskujejo preteklost svojih prednikov, znane osebnosti domačega kraja, preteklost rodbin v domačem kraju (pomen priimkov), življenje ljudi nekoč (delo, druženje, oblačila, prehrana, šolanje). Spoznavajo zgodovinski razvoj gospodarskih, kulturnih in drugih sprememb (pojav elektrike, telekomunikacij, tiska, razvoj šolstva), preteklost in sedanjost domačega kraja in pokrajine ter ozemlje današnje Slovenije.

V sklopu spoznavanja naravne in kulturne dediščine si učenci 4. in 5. razreda ogledajo naravne in kulturne znamenitosti v domači pokrajini/Sloveniji in obišejo muzej.

Učenci izkazujejo svoje poznavanje in razumevanje preteklosti z interpretacijo različnih virov, prepoznavanjem dokazov o spremembah na posameznih virih, oblikovanjem in predstavitvijo izdelkov ter izvedbo preproste raziskave o preteklosti.

ZAVEDANJE ČASA IN SPREMINJANJA

CILJI

Učenec:

- : razvija časovne predstave in spozna čas kot linearno zaporedje dogodkov ter ob tem uporablja pojme desetletje, stoletje in tisočletje;
- : spozna različne načine prikazovanja dogodkov in najdb (v časovnem zaporedju);
- : spozna in uporablja različne vrste zgodovinskih virov za iskanje ustreznih podatkov/informacij ter se zaveda vrednosti primarnih virov (originalov) v primerjavi s ponaredki;
SC (4.3.3.1)
- : spozna različne načine odkrivanja preteklosti (zastavljanje vprašanj, delo z viri, povzemanje ključnih informacij in ugotovitev);
- : ob vzročno-posledičnem razmišljanju spozna zgodovinski razvoj (na izbrano temo) in vrednoti gospodarske, kulturne in druge spremembe skozi čas.
SC (2.2.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

- » na časovnem traku prikaže pojme desetletje, stoletje, tisočletje in jih pojasni na primeru;
- » oblikuje in opiše časovni trak življenja prednikov, na katerega umesti nekatere dogodke v desetletje znotraj stoletja, v stoletje znotraj tisočletja;
- » na konkretnem primeru razloži, kako so se skozi čas spreminjali življenjski pogoji in tehnologija;
- » na izbrani način prikaže časovno sosledje pomembnejših dogodkov in najdb;
- » oblikuje vprašanja za odkrivanje/raziskovanje preteklosti.

TERMINI

- zgodovinar
- časovni trak
- desetletje
- stoletje
- tisočletje
- zgodovinski viri
- arheološka najdba

NARAVNA IN KULTURNA DEDIŠČINA

CILJI

Učenec:

🟢: razvija spoštljiv odnos do naravne in kulturne dediščine ter razume pomen ohranjanja za prihodnje generacije;

SC (1.3.5.1 | 2.1.1.1)

🟢: spoznava naravno in kulturno dediščino z obiskom naravnih in kulturnih znamenitosti v domači pokrajini in Sloveniji;

SC (1.3.2.1)

🟢: raziskuje naravno in kulturno dediščino domače pokrajine in Slovenije;

SC (1.3.2.1)

🟢: se seznaja s slovensko dediščino, ki je pomembna na lokalni, nacionalni in svetovni ravni;

🟢: oblikuje materialni izdelek, povezan s kulturno dediščino, in pojasni povezavo med preteklostjo in sedanjostjo.

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

» ob izbranem primeru utemelji razloge, zakaj moramo ohranjati in spoštovati naravno in kulturno dediščino;

» ob uporabi različnih virov predstavi primere naravne in kulturne dediščine domačega kraja in pokrajine ter spremembe skozi čas;

» po ogledu enega od kulturnih dogodkov, spomenikov, ustanov, naravnih znamenitosti vrednoti njegov pomen za življenje v skupnosti;

» opiše primere različnih vrst dediščine slovenskega območja s pomenom na nacionalni in svetovni ravni;

» predstavi lastni izdelek, povezan s kulturno dediščino.

TERMINI

◦ etnolog ◦ znamenitost ◦ kulturna dediščina ◦ naravna dediščina ◦ muzej

PRETEKLOST DOMAČEGA KRAJA IN DOMAČE POKRAJINE

CILJI

Učenec:

- išče zgodovinske vire in ob njih vzročno-posledično sklepa o spremembah v domačem kraju in domači pokrajini skozi čas;
 - presoja o vplivih različnih dejavnikov na razvoj domačega kraja in domače pokrajine;
 - spoznava pomembne osebnosti iz domače pokrajine skozi čas ter ozavešča njihov pomen;
 - se aktivno vključuje v načrtovanje, izvedbo in predstavitev manjše raziskave na izbrano temo o nastanku in razvoju domačega kraja in domače pokrajine.
- SC (5.1.1.1 | 5.2.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

-izvede raziskavo o preteklosti domačega kraja/pokrajine, tako da:

- » oblikuje načrt manjše raziskave (izbere temo, oblikuje raziskovalno vprašanje);
- » poišče materialne, pisne, ustne in digitalne vire, sklepa ter oblikuje ugotovitve;
- » zbira podatke z vprašalnikom, intervjujem ali na drugačen način in jih analizira;
- » podatke predstavi v preglednici in s prikazi ter jih interpretira.

TERMINI

- pokrajinski muzej
- zgodovinski vir

ZGODOVINSKI RAZVOJ OZEMLJA DANAŠNJE SLOVENIJE

CILJI

Učenec:

- : spoznava temeljne značilnosti zgodovinskih obdobj (prazgodovina, stari vek, srednji vek, novi vek, sodobnost) s poudarkom na ozemlju današnje Slovenije ter jih kronološko uredi;
 - : s pomočjo različnih virov odkriva/spoznava zgodovinske mejnike pri nastanku slovenske države;
 - : razlikuje med zgodovinskimi viri in interpretacijo preteklosti;
 - : z uporabo različnih virov odkriva najdbe in nahajališča daljne preteklosti na slovenskem območju.
- SC (4.1.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

- » poimenuje temeljna zgodovinska obdobja v pravilnem časovnem zaporedju in jih kronološko prikaže;
- » predstavi značilnosti življenja v enem od zgodovinskih obdobj;
- » opiše, kako se je spreminjalo življenje skozi zgodovinska obdobja (prazgodovina, stari, srednji, novi vek, sodobnost) s poudarkom na slovenskih tleh;
- » uredi pomembne mejnike nastanka slovenske države v časovno sosledje in **pojasni okoliščine nastanka slovenske države**;
- » z uporabo tiskanih in digitalnih virov **predstavi najdbe in nahajališča daljne preteklosti na območju današnje Slovenije**.

TERMINI

- arheološka najdišča na Slovenskem
- prazgodovina
- stari vek
- srednji vek
- novi vek
- sodobnost
- Jugoslavija
- plebiscit
- osamosvojitev
- Republika Slovenija
- Evropska unija

PROSTOR

OBVEZNO

OPIS TEME

Namen teme je širiti prostorsko orientacijo od domačega kraja, domače pokrajine na Slovenijo, Evropo in svet, nadgraditi spretnosti kartografskega opismenjevanja in razvijati prostorsko razmišljanje. Učenci se ob različnih priložnostih (tudi ob aktualnih dogodkih) kartografsko opismenjujejo tako, da berejo in skicirajo preproste zemljevide in spoznavajo osnovne geografske značilnosti domače pokrajine in naravnih enot Slovenije. Na različne načine in z različnimi pristopi spoznavajo geografske pojave in procese. Med cilji mobilnosti učenci spoznavajo cestno prometna pravila in ustrezno ravnanje kolesarja v prometu. Skupine ciljev se med seboj prepletajo in omogočajo sistemsko (povezano) razmišljanje, ki usmerja učence pri odnosu do okolja, kar narekuje ozaveščanje o pomenu trajnostnega razvoja. Učenci pridobljena vsebinska znanja uporabijo pri terenskem delu, pri katerem razvijajo spretnosti neposrednega opazovanja, risanja, kartiranja, merjenja, zbiranja in prikazovanja podatkov. Pri delu uporabljajo ustrezne pripomočke in ustvarjajo različne skice, načrte, makete, vprašalnike in prikaze.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Cilji prostorske orientacije in kartografskega opismenjevanja so procesno naravnani in postavljajo učence v vlogo raziskovalca domačega kraja in pokrajine (v 4. razredu) ter naravnogeografskih pokrajin Slovenije (v 5. razredu). Učenci v 4. in 5. razredu razvijajo spretnosti terenskega dela, kot npr. neposredno opazovanje in orientacija, kartiranje, branje zemljevidov, ustvarjanje skic, uporaba načrtov domačega kraja in domače pokrajine. Prav tako glavne stranske smeri neba v zaprtih prostorih in na prostem učenci določajo tako v 4. kot v 5. razredu. Redno uporabljajo ročni zemljevid Slovenije. V 5. razredu učenci pridobljeno znanje o sestavinah zemljevida nadgradijo, ločijo nadmorsko višino od relativne višine, uporabijo višinsko barvno lestvico, se orientirajo na zemljevidu domačega kraja in pokrajine ter Slovenije, na različnih zemljevidih pokažejo geografsko lego Slovenije, njene naravnogeografske pokrajine in si z branjem zemljevida pomagajo pri opisu njihovih naravnih (relief, vodovje) in družbenih (naselja, prometne povezave, gospodarske panoge) značilnosti.

Šola učencem 3., 4. ali 5. razreda ponudi možnost opravljanja kolesarskega izpita. Cilji s teoretičnimi izhodišči prometne varnosti so opredeljeni v učnih načrtih za spoznavanje okolja, naravoslovje in tehniko, družbo in šport, praktični del pa je opredeljen v Kurikulumu za razširjeni program osnovne šole (področje: Gibanje in zdravje za dobro telesno in duševno počutje; sklop: Varnost, zdravje in dobrobit; vsebina: Okolje in trajnostni razvoj – Moje zdravo okolje: dom, šola ... ves planet). Pri pouku družbe učenci usvajajo cilje o varni šolski poti, cestno-prometnih pravilih in ustreznem ravnanju kolesarja v prometu.

PROSTORSKA ORIENTACIJA IN KARTOGRAFSKO OPISMEJENJE

CILJI

Učenec:

○: se na različne načine orientira (kompas/navigacijske naprave) v zaprtem prostoru in na prostem;

○: pridobiva znanja in spretnosti pri delu z zemljevidi;

SC (4.1.1.1 | 1.1.2.2)

○: na različne načine prikazuje prostorske podatke;

○: razvija strategije terenskega dela.

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

» se ob opazovanju okolice orientira glede na njene naravne in družbene značilnosti;

» s kompasom določi glavne in stranske smeri neba v zaprtih prostorih in na prostem;

» bere satelitske posnetke, skice, načrte, zemljevide domačega kraja, domače pokrajine ter jih uporabi za orientacijo;

» uporabi sestavine zemljevida: legenda, naslov, datum, avtor, višinska barvna lestvica, mreža, grafično merilo;

» ob zemljevidu prebere nadmorsko višino in izračuna relativno višino med krajem in izbrano točko ali med dvema točkama na zemljevidu;

» ustvari preprosto skico zemljevida z legendo in jo interpretira;

» pokaže geografsko lego Slovenije na različnih zemljevidih (Evrope, sveta), v atlasu in na globusu;

» se orientira na ročnem zemljevidu Slovenije tako, da uporablja ustrezne izraze za smeri neba in pokaže naravnogeografske pokrajine Slovenije, večja mesta, reke ter gorovja;

» predhodno zbrane podatke s terena predstavi in jih interpretira ob načrtu izbranega območja.

TERMINI

○ orientacija ○ glavna smer neba ○ stranska smer neba ○ legenda ○ mreža ○ kartografski znaki ○ višinska barvna lestvica ○ površje ○ načrt ○ tloris ○ plastnica ○ kartiranje ○ kompas

- atlas ◦ nadmorska višina ◦ satelitski/letalski posnetek ◦ načrt ◦ maketa ◦ relativna višina
- grafično merilo

DOMAČI KRAJ IN DOMAČA POKRAJINA

CILJI

Učenec:

O: spoznava in s pomočjo različnih virov pridobiva podatke o domačem kraju in pokrajini, njihovih naravnih in družbenih značilnostih ter razmišlja o možnostih za nadaljnji razvoj;

SC (2.3.1.2 | 2.2.2.1 | 4.1.1.1)

O: raziskuje gospodarske in druge dejavnosti v domačem kraju in domači pokrajini;

SC (5.2.2.2)

O: vrednoti naravne in družbene značilnosti v okolju in se zavzema za dostopnost naravnih virov za sedanje in prihodnje generacije;

SC (5.1.5.1 | 2.2.1.2 | 3.3.4.1)

O: skrbi za urejenost šolskih prostorov in okolice.

SC (3.3.5.3)

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

» opiše pogoje oz. razloge za nastanek in razvoj domačega kraja (lega, naravni viri, dostopnost);

» vrednoti naravne in družbene značilnosti domačega kraja/pokrajine kot možnosti za nadaljnji razvoj;

» predstavi ugotovitve raziskave o izbranem družbenem pojavu/dogodku iz domače pokrajine in jih kritično vrednoti;

» **primerja značilnosti in razlike med naselji v domači pokrajini;**

» **opiše gospodarske dejavnosti v domači pokrajini** ter opiše izdelek in njegov nastanek;

» predstavi načine oskrbe prebivalcev domače pokrajine: oskrba z vodo, komunalna in cestna infrastruktura;

» na primerih prepozna in opiše vpliv človeka na spreminjanje naravnih značilnosti domače pokrajine in ga vrednoti.

TERMINI

- naravne značilnosti
- družbena značilnost
- gospodarska dejavnost
- industrija
- gozdarstvo
- obrt
- turizem
- varstvo okolja
- kmetijstvo

NARAVNOGEOGRAFSKE POKRAJINE SLOVENIJE

CILJI

Učenec:

○: spoznava, da Slovenija leži na stičišču štirih naravnih enot Evrope (Alpe, Panonska nižina, Sredozemlje, Dinarsko gorstvo);

○: odkriva edinstvene naravne in družbene značilnosti naravnogeografskih pokrajin Slovenije s pomočjo slikovnih in kartografskih virov (alpske, predalpske, dinarskokraške, obsredozemske, obpanonske pokrajine);

SC (1.1.4.1 | 1.1.2.2 | 4.1.1.1)

○: primerja naravne značilnosti naravnogeografskih pokrajin Slovenije (s pomočjo slikovnih gradiv in zemljevida);

○: povezuje naravne značilnosti naravnogeografskih pokrajin Slovenije z družbenimi značilnostmi;

SC (2.1.3.1)

○: razvija spoštljiv odnos do življenjskega okolja;

SC (2.2.1.1 | 2.2.1.2)

○: na terenu odkriva tipične značilnosti naravnogeografske pokrajine Slovenije, ki ni njegova domača pokrajina in jih primerja z znanimi pokrajinami;

SC (1.1.2.2)

○: razvija veščine zbiranja in predstavljanja podatkov ob uporabi različnih virov (portalov).

SC (4.1.1.1 | 4.1.3.1)

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

» poimenuje in na zemljevidu pokaže lego naravnogeografskih pokrajin Slovenije tudi zunaj njenih meja: Alpe, Panonska nižina, Sredozemlje, Dinarsko gorstvo;

» ob zemljevidu opiše naravne (površje, vodovje) in družbene (prebivalstvo, naselja, promet, gospodarstvo) značilnosti naravnogeografskih pokrajin Slovenije;

» primerja izbrane značilnosti naravnogeografskih pokrajin Slovenije;

» ob primerih iz različnih naravnogeografskih pokrajin Slovenije vrednoti človekove posege v okolje z vidika trajnostnega razvoja;

» predstavi določeno (družbeno ali naravno) značilnost Slovenije na podlagi zbranih podatkov iz različnih virov in pri tem uporabi grafični prikaz.

TERMINI

- naravnogeografska pokrajina Slovenija ◦ alpska pokrajina ◦ predalpska pokrajina
- dinarskokraška pokrajina ◦ obsredozemska pokrajina ◦ obpanonska pokrajina ◦ Alpe
- Dinarsko gorstvo ◦ Sredozemlje ◦ Panonska nižina ◦ površje ◦ vodovje ◦ prebivalstvo
- naselje ◦ gospodarska dejavnost ◦ promet ◦ gospodarstvo ◦ trajnostnost

MOBILNOST

CILJI

Učenec:

○: spoznava načrt varnih šolskih poti in zaznava nevarnosti na poti v šolo;

SC (3.3.4.2 | 2.2.1.2)

○: spoznava predpise in cestno-prometna pravila za ustrezno ravnanje kolesarja v prometu;

SC (3.2.4.2)

○: razvija razumevanje, kaj vpliva na varnost udeležencev v prometu z vidika različnih potreb ljudi (otroci, invalidi, starejši);

SC (3.2.4.1)

○: raziskuje in po izbranih kriterijih primerja prometne povezave domače pokrajine z bližnjimi in daljnimi kraji.

SC (2.3.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

» opiše in vriše svojo pot v šolo s poudarkom na nevarnih odsekih;

» primerja varne in manj varne poti v šolski okolici ter jih pojasni z vidika pešcev in kolesarjev;

» ob primerih razloži, kaj vpliva na ravnanje udeležencev v prometu in presoja ravnanja pešcev in kolesarjev;

» poišče ustrezne podatke in izdela načrt potovanja v izbrani kraj, ob upoštevanju razpoložljivih povezav ter časovnega in finančnega vidika.

TERMINI

○ varna pot ○ nevarni odsek ○ udeleženci v prometu ○ prometna povezava ○ cestno-prometna pravila

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

SKUPNOSTI

POSAMEZNIK

Priporočljivi viri:

- » Ažman, T. (2008). Učenje učenja – kako učiti in se naučiti spretnosti vseživljenjskega učenja. ZRSŠ.
- » Ažman, T., idr. (2014). Učenje učenja: Primeri metod za učitelje in šole. Šola za ravnatelje.
- » Marentič Požarnik B. (2012). Psihologija učenja in pouka. DZS
- » Marentič-Požarnik, B., Plut-Pregelj, L. (2009). Moč učnega pogovora: poti do znanja z razumevanjem. DZS.
- » Novak, N. (2021). Kako učence razredne stopnje učiti »učiti se«? Razredni pouk, 23(3), 3–8.
- » PRAVICA je tudi dolžnost : priročnik za pomoč učiteljem pri raziskovanju otrokovih pravic za učence od 4. do 9. razreda osnovne šole. (2009). Društvo UNICEF Slovenija.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/fm7md2r>
- » Peklaj C. (2001). Sodelovalno učenje: ali kdaj več glav več ve. DZS
- » Rutar Ilc, Z., Rogič Ožek, S., in Gramc, J. (2019). Socialno in čustveno opismenjevanje za dobro vključenost . Zavod RS za šolstvo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/zrqmbcj>

SOBIVANJE V SKUPNOSTI

- » Rutar Ilc, Z. (2019). Vodenje razreda za dobro klimo in vključenost Zavod RS za šolstvo.
- » Spletne povezave:
- » <https://razgledan.si/>
- » <https://casoris.si/>
- » <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/qmacofo>
- » <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/yfn032w>
- » <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nfeefq6>

» <https://www.tosemjaz.net/razisci/>

» Tacol, A., Lekić, K., Konec Juričič, N., Sedlar Kobe, N., in Roškar, S. (2019). *Zorenje skozi To sem jaz: razvijanje socialnih in čustvenih veščin ter samopodobe: priročnik za preventivno delo z mladostniki* (Prenovljena druga izd. priročnika 10 korakov do boljše samopodobe). Nacionalni inštitut za javno zdravje.

ORGANIZIRANOST V SKUPNOSTI

» Rutar Ilc, Z. (2019). Vodenje razreda za dobro klimo in vključenost. Zavod RS za šolstvo.

» <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/8ylhgh2>

ČAS

ZAVEDANJE ČASA IN SPREMINJANJA

» Brodnik, V. (2011). Primeri novih in posodobljenih didaktičnih pristopov pri pouku zgodovine v osnovni šoli. V Vilma Brodnik (ur.), *Posodobitve pouka v osnovnošolski praksi. Zgodovina*. Zavod RS za šolstvo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/uwmyigx>

» Cox C. (b. d.). *Creating Timelines. Content Area Literacy*. Reading Rockets, Lunching Young Readers. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/qu675l4>

» Muzej novejše in sodobne zgodovine Slovenije. (b. d.). <https://www.muzej-nz.si/>.

» Pečjak, Sonja (1995): *Ravni razumevanja in strategije branja : priročnik za učitelje na razredni in predmetni stopnji osnovne šole*. Different.

» Peklar, A. (2024). *Štetje let – kako štejemo leta?* Iz zgodovina, zgodovina za nezgodovinarje. <https://izizgo.si/tag/desetletje/>.

» Skupnost muzejev Slovenije (b. d.). <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/3z95v3q>.

» Trškan, D (2006). Učenje zgodovine z odkrivanjem in terenske metode dela. *Zgodovina v šoli*, 15., 3-4. Zavod RS za šolstvo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/b2tbzqo>

» Trškan, D. (2007). Lokalna zgodovina – učenje z odkrivanjem: Naloge malo drugače. Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/quf15ns> DIDAKTIKAZGODOVINE/_private/Narava/Projekt/naloge.pdf

Literatura za učence: <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/svnzlx3>

Gombač, Ž. X., Mitrevski I. (2017). Zgodovina Slovenije v stripu.

Miš <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/t05o9ue>

NARAVNA IN KULTURNA DEDIŠČINA

» Bogataj, J. (1998). *Smo kaj šegavi? Leto šeg in navad na Slovenskem*. Mladinska knjiga.

- » Digitalna enciklopedija naravne in kulturne dediščine na Slovenskem DEDI – pregledovanje naravne in kulturne dediščine v obliki besedil, fotografij, zvočnih in video zapisov ter interaktivnega zemljevida, <http://www.dedi.si/>
- » Fakin Bajec, J. idr. (2021). *Dediščina v akciji: poti in načini vključevanja dediščinskih praks v vzgojno-izobraževalne vsebine*. ZRC SAZU.
- » Kuret, N. (1989). *Praznično leto Slovencev I. in II.* Družina.
- » Mileusnić, Z., Ülen, N., Primc M., P. (2024). *Poučevanje kulturne dediščine. Priročnik za učitelje, 2. vzgojno-izobraževalno obdobje. Šola prenove za nove generacije in dediščino 21.stoletja*. Združenje zgodovinskih mest Slovenije.
- » Rezultati projekta Šola prenove za nove generacije. (2024). <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/3m64dxm>
- » Slovenska dediščina pod zaščito UNESCO-a <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ec14uul>
- » Slovenski etnološki leksikon. (2004). Mladinska knjiga.
- » Zavod za varstvo kulturne dediščine. <http://www.zvkds.si>

ZGODOVINSKI RAZVOJ OZEMLJA DANAŠNJE SLOVENIJE

- » Brodnik, V. (2018). Spodbujanje kritičnega mišljenja pri delu z zgodovinskimi viri. *Zgodovina v šoli*, 26, 1, 18-38. URN:NBN:SI:DOC-4IZ8CWG2
- » Potočnik, D. in Lah, A.. (2024). Pouk zgodovine v muzeju in arhivu. *Zgodovina v šoli*. 31, 80-92. 10.59132/zvs/2023/2/80-92.
- » Hartmann, E. (2021). Učiti se iz zgodovine in o njej na primarni stopnji. *Zgodovina v šoli*, 129, številka 1, 11-20. URN:NBN:SI:doc-XK9VM3BT

PROSTOR

PROSTORSKA ORIENTACIJA IN KARTOGRAFSKO OPISMEJENJE

- » Senegačnik, J., Ogrin, D., Žiberna, I. (2013). Nova naravnogeografska členitev Slovenije na 47 pokrajin. *Geografija v šoli*, 22(2/3), 110-124. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/wqpx8as> ali <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0ftzf3m>
- » Umek, M. (2001). *Teoretični model kartografskega opismenjevanja v prvem triletju osnovne šole*. Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.
- » Žiberna, I., Natek, K., Ogrin, D.. Naravnogeografska regionalizacija Slovenije pri pouku geografije v osnovni šoli. V. Drozg, V. (ur.), *Teorija in praksa regionalizacije Slovenije*. Univerza v Mariboru: Pedagoška fakulteta. Str. 85-90. ISBN 86-80693-82-0. [COBISS.SI-ID 13462792]

NARAVNOGEOGRAFSKE POKRAJINE SLOVENIJE

- » Janža, M., Jamnik, B., Prestor, J., Mali, N. (2017). Podzemna voda – glavni (skoraj edini) vir pitne vode v Sloveniji. *Geografija v šoli*, 25(3), 19-27.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ntk04mu>
- » Senegačnik, J., Ogrin, D., Žiberna, I. (2013). Nova naravnogeografska členitev Slovenije na 47 pokrajin. *Geografija v šoli*, 22(2/3), 110-124. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/wgpx8as>
ali <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/0ftzf3m>
- » Uporabna geografija. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/sfq4p6o>
- » Umek, M. (2001). Teoretični model kartografskega opismenjevanja v prvem triletju osnovne šole. Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.
- » Žiberna, I., Natek, K., Ogrin, D.. Naravnogeografska regionalizacija Slovenije pri pouku geografije v osnovni šoli. V. Drozg, (ur.), *Teorija in praksa regionalizacije Slovenije*. Univerza v mariboru. Pedagoška fakulteta. Str. 85-90. ISBN 86-80693-82-0. [COBISS.SI-ID 13462792]

MOBILNOST

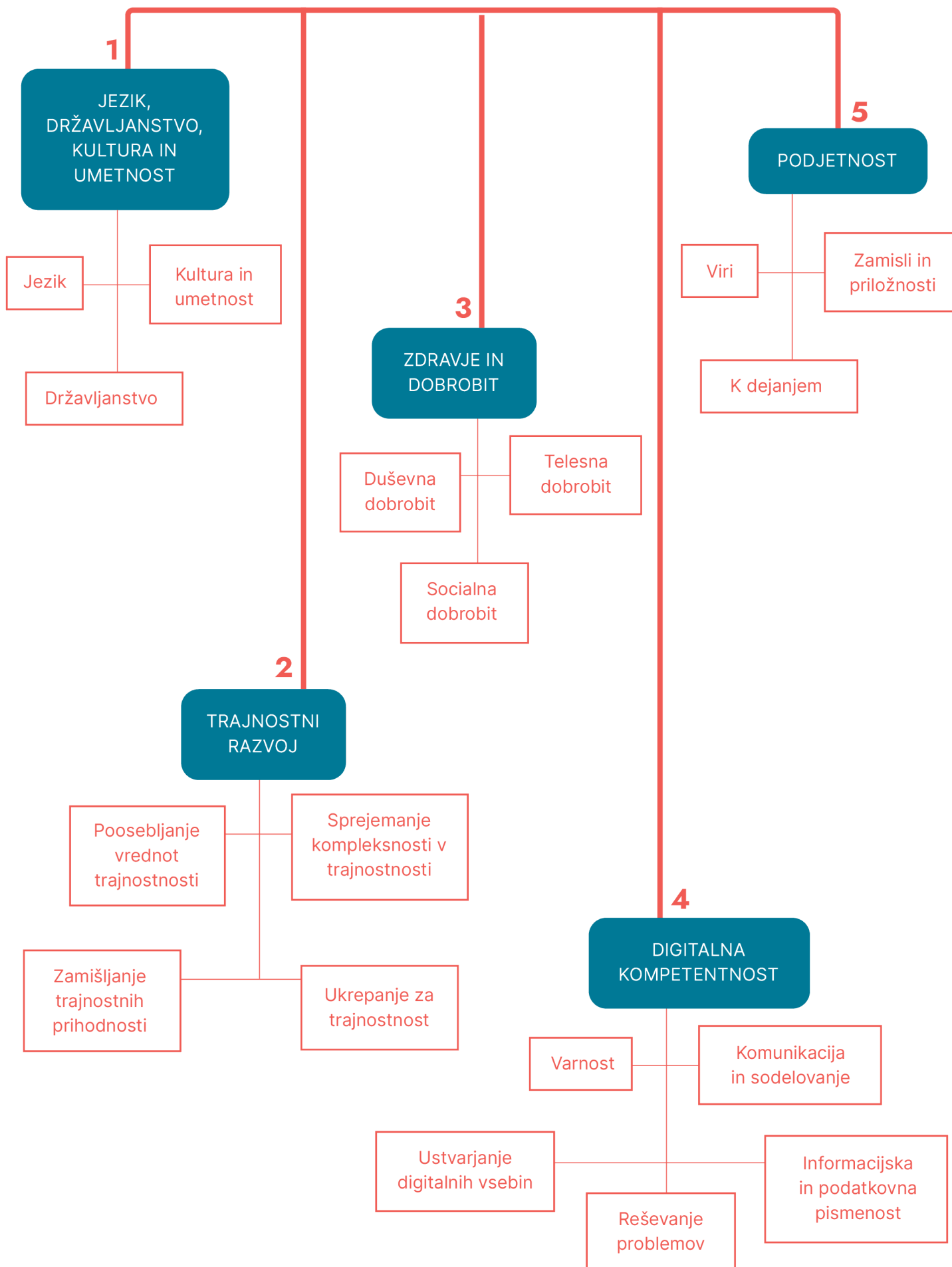
Novak, M. (2024). Koncept usposabljanja za vožnjo kolesa in kolesarski izpit v osnovni šoli. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/8kxpy00> (18. 11. 2024)

revija Razredni pouk letnik 23 (2021), št. 1. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/7a9yk58>

PRILOGE

KLJUČNI CILJI PO PODROČJIH SKUPNIH CILJEV

1 /// JEZIK, DRŽAVLJANSTVO, KULTURA IN UMETNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

1.1 JEZIK

1.1.1 Strokovna besedila	1.1.1.1 Pri posameznih predmetih razvija zmožnost izražanja v različnih besedilnih vrstah (referat, plakat, povzetek, opis, pogovor itd.).
1.1.2 Strokovni jezik	1.1.2.1 Se zaveda, da je učenje vsebine posameznega predmeta hkrati tudi spoznavanje njegove strokovne terminologije; torej učenje jezika na ravni poimenovanj za posamezne pojme in na ravni logičnih povezav. 1.1.2.2 Se izraža z ustrezno terminologijo predmeta in skrbi za ustrezno govorno ter pisno raven svojega strokovnega jezika.
1.1.3 Univerzalni opis jezika kot sistema	(pri vseh predmetih:) 1.1.3.1 Se zaveda podobnosti ter razlik med jeziki in je na to pozoren tudi pri uporabi gradiv v tujih jezikih, pri uporabi prevajalnikov, velikih jezikovnih modelov, avtomatsko prevedenih spletnih strani itd. (pri vseh jezikovnih predmetih:) 1.1.3.2 Se zaveda, da različne jezike lahko opisujemo na podoben način; pri pouku tujih jezikov zato uporablja znanje, pridobljeno pri pouku učnega jezika, in obratno: zna primerjati jezike, ki se jih uči, in razpozna podobnosti ter razlike med njimi.
1.1.4 Razumevanje pomena branja	1.1.4.1 Pri vseh predmetih redno bere, izbira raznolika bralna gradiva, jih razume, poglobljeno analizira in kritično vrednoti.
1.1.5 Jezik in nenasilna komunikacija	1.1.5.1 Razvija lastne sporazumevalne zmožnosti skozi nenasilno komunikacijo.

1.2 DRŽAVLJANSTVO

1.2.1 Poznavanje in privzemanje človekovih pravic ter dolžnosti kot temeljnih vrednot in osnov državljanske etike	1.2.1.1 Pozna, razume in sprejema človekove pravice kot skupni evropski in ustavno določeni okvir skupnih vrednot ter etike. 1.2.1.2 Razume, da so človekove pravice univerzalne in nepogojene, da uveljavljajo vrednote svobode in enakosti. 1.2.1.3 Razume in sprejema, da je obstoj pravic pogojen s spoštovanjem individualne dolžnosti do enake pravice drugega. 1.2.1.4 Razume in sprejema, da je dolžnost do enake pravice drugega dolžnost zaradi dolžnosti (ne le pravica zaradi individualnega interesa). 1.2.1.5 Razume in sprejema človekove pravice in dolžnosti kot osnovno, vsem državljanom skupno etiko (moralo), ki uveljavlja vrednote spoštovanja človekovega dostojanstva, pravičnosti, resnice, zakona, lastnine, nediskriminacije in strpnosti.
1.2.2 Etična refleksija	1.2.2.1 Spozna, da obstajajo moralna vprašanja, pri katerih ni vnaprej danih od vseh sprejetih odgovorov. 1.2.2.2 Razvija občutljivost za moralna vprašanja ter sposobnost, da o njih razmišlja skupaj z drugimi.
1.2.3 Sodelovanje z drugimi v skupnosti in za skupnost	1.2.3.1 Z namenom uresničevanja skupnega dobrega sodeluje z drugimi ter podaja in uresničuje predloge, ki kakovostno spreminjajo skupnosti. 1.2.3.2 Prek lastnega delovanja ozavešča pomen skrbi za demokratično skupnost ter krepi zavedanje o pomenu pripadnosti skupnosti za lastnodobrobit in dobrobit drugih.
1.2.4 Aktivno državljanstvo in politična angažiranost	1.2.4.1 Ob zavedanju pozitivnega pomena politike kot skupnega reševanja izzivov in skrbi za dobrobit vseh, pa tudi iskanja kompromisov in preseganja konfliktov, pozna raznolike oblike demokratičnega političnega angažiranja in se vključuje v politične procese, ki vplivajo na življenja ljudi.
1.2.5 Znanje za kritično mišljenje, za aktivno državljansko držo	1.2.5.1 Uporabi znanja vsakega predmetnega področja za kritično in aktivno državljansko držo.

1.3 KULTURA IN UMETNOST

1.3.1 Sprejemanje, doživljanje in vrednotenje kulture in umetnosti	1.3.1.1 Intuitivno ali zavestno (individualno in v skupini) vzpostavlja odnos do kulture, umetnosti, umetniške izkušnje in procesov ustvarjanja ter ob tem prepozna lastna doživetja in se vživlja v izkušnjo drugega. itd.).
1.3.2 Raziskovanje in spoznavanje kulture ter umetnosti	1.3.2.1 Raziskuje in spozna kulturo, umetnost, umetniške zvrsti ter njihova izrazna sredstva v zgodovinskem in kulturnem kontekstu.
1.3.3 Izražanje v umetnosti in z umetnostjo	1.3.3.1 Je radoveden in raziskuje materiale in umetniške jezike, se z njimi izraža, razvija domišljijo ter pogloblja in širi znanje tudi na neumetniških področjih.
1.3.4 Uživanje v ustvarjalnem procesu ter dosežkih kulture in umetnosti	1.3.4.1 Uživa v ustvarjalnosti, se veseli lastnih dosežkov in dosežkov drugih. 1.3.4.2 V varnem, odprtem in spodbudnem učnem okolju svobodno izraža želje in udejanja ustvarjalne ideje.
1.3.5 Živi kulturo in umetnost	1.3.5.1 Živi kulturo in umetnost kot vrednoto v domačem in šolskem okolju ter prispeva k razvoju šole kot kulturnega središča in njenemu povezovanju s kulturnim in z družbenim okoljem.

2 /// TRAJNOSTNI RAZVOJ

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

2.1 POOSEBLJANJE VREDNOT TRAJNOSTNOSTI

2.1.1 Vrednotenje trajnostnosti	2.1.1.1 Kritično oceni povezanost lastnih vrednot in vrednot družbe s trajnostnostjo glede na svoje trenutne zmožnosti ter družben položaj.
2.1.2 Podpiranje pravičnosti	2.1.2.1 Pri svojem delovanju upošteva etična načela pravičnosti, enakopravnosti ter sočutja.
2.1.3 Promoviranje narave	2.1.3.1 Odgovoren odnos do naravnih sistemov gradi na razumevanju njihove kompleksnosti in razmerij med naravnimi ter družbenimi sistemi.

2.2 SPREJEMANJE KOMPLEKSNOSTI V TRAJNOSTNOSTI

2.2.1 Sistemsko mišljenje	2.2.1.1 K izbranemu problemu pristopa celostno, pri čemer upošteva povezanost okoljskega, gospodarskega in družbenega vidika. 2.2.1.2 Presoja kratkoročne in dolgoročne vplive delovanja posameznika in družbenih skupin v družbi, družbe na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.2.2 Kritično mišljenje	2.2.2.1 Kritično presoja informacije, poglede in potrebe o trajnostnem razvoju z vidika naravnega okolja, živih bitij in družbe, pri čemer upošteva različne poglede, pogoje z osebnim, socialnim in kulturnim ozadjem.
2.2.3 Formuliranje problema	2.2.3.1 Pri opredelitvi problema upošteva značilnosti problema – (ne)jasnost, (ne)opredeljenost, (ne)določljivost problema – in lastnosti reševanja – (ne)definirane, (ne)sistemske rešitve – ter vpletenost deležnikov.

2.3 ZAMIŠLJANJE TRAJNOSTNIH PRIHODNOSTI

2.3.1 Pismenost za prihodnost	2.3.1.1 Na podlagi znanja, znanstvenih dognanj in vrednot trajnostnosti razume ter vrednoti možne, verjetne in želene trajnostne prihodnosti (scenarije). 2.3.1.2 Presoja dejanja, ki so potrebna za doseganje želene trajnostne prihodnosti.
2.3.2 Prilagodljivost	2.3.2.1 V prizadevanju za trajnostno prihodnost tvega in se kljub negotovostim prilagaja ter sprejema trajnostne odločitve za svoja dejanja.
2.3.3 Raziskovalno mišljenje	2.3.3.1 Pri načrtovanju in reševanju kompleksnih problemov/-atik trajnostnosti uporablja in povezuje znanja in metode različnih znanstvenih disciplin ter predlaga ustvarjalne in inovativne ideje in rešitve.

2.4 UKREPANJE ZA TRAJNOSTNOST

2.4.1 Politična angažiranost	2.4.1.1 Ob upoštevanju demokratičnih načel kritično vrednoti politike z vidika trajnostnosti ter sodeluje pri oblikovanju trajnostnih politik in prakse na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.4.2 Kolektivno ukrepanje	2.4.2.1 Pri prizadevanju in ukrepanju za trajnostnost upošteva demokratična načela in aktivno ter angažirano (konstruktivno) sodeluje z drugimi.
2.4.3 Individualna iniciativa	2.4.3.1 Se zaveda lastnega potenciala in odgovornosti za trajnostno delovanje in ukrepanje na individualni, kolektivni ter politični ravni.

3.1 DUŠEVNA DOBROBIT

3.1.1 Samozavedanje	3.1.1.1 Zaznava in prepoznavna lastno doživljanje (telesne občutke, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) ter lastno vedenje. 3.1.1.2 Skozi izkušnje razume povezanost različnih vidikov lastnega doživljanja (telesni občutki, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) v specifičnih situacijah (npr. ob doživljanju uspeha in neuspeha v učnih in socialnih situacijah).
3.1.2 Samouravnavanje	3.1.2.1 Uravnava lastno doživljanje in vedenje (npr. v stresnih učnih in socialnih situacijah). 3.1.2.2 Razvija samozaupanje in samospoštovanje. 3.1.2.3 Se učinkovito spoprijema z negotovostjo in kompleksnostjo. 3.1.2.4 Učinkovito upravlja, organizira čas učenja in prosti čas.
3.1.3 Postavljanje ciljev	3.1.3.1 Prepoznavna lastne interese, lastnosti, močna in šibka področja ter v skladu z njimi načrtuje kratkoročne in dolgoročne cilje (vezane na duševno, telesno, socialno in učno področje). 3.1.3.2 Spremlja doseganje in spreminjanje načrtovanih ciljev. 3.1.3.3 Razvija zavzetost in vztrajnost ter krepi zmožnosti odložitve nagrade.
3.1.4 Prožen način razmišljanja	3.1.4.1 Razvija osebno prožnost, razvojno miselno naravnost, radovednost, optimizem in ustvarjalnost. 3.1.4.2 Učinkovito se spoprijema s problemskimi situacijami, ki zahtevajo proaktivno miselno naravnost.
3.1.5 Odgovornost in avtonomija	3.1.5.1 Krepi odgovornost, avtonomijo in skrbi za osebno integriteto.

3.2 TELESNA DOBROBIT

3.2.1 Gibanje in sedenje	3.2.1.1 Razume pomen vsakodnevnega gibanja za zdravje in dobro počutje. 3.2.1.2 Razvija pozitiven odnos do gibanja. 3.2.1.3 Vključuje se v različne gibalne dejavnosti, tudi tiste, ki razbremenijo naporen vsakdan. 3.2.1.4 Razume škodljivosti dolgotrajnega sedenja, razvija navade za prekinitev in zmanjšanje sedenja.
3.2.2 Prehrana in prehranjevanje	3.2.2.1 Razume pomen uravnotežene prehrane. 3.2.2.2 Razvija navade zdravega prehranjevanja. 3.2.2.3 Oblikuje pozitiven odnos do hrane in prehranjevanja.
3.2.3 Sprostitev in počitek	3.2.3.1 Razume pomen počitka in sprostitve po miselnem ali telesnem naporu. 3.2.3.2 Spozna različne tehnike sproščanja in uporablja tiste, ki mu najbolj koristijo. 3.2.3.3 Razume pomen dobrih spalnih navad za učinkovito telesno in miselno delovanje ter ravnanje.
3.2.4 Varnost	3.2.4.1 Spozna različne zaščitne ukrepe za ohranjanje zdravja. 3.2.4.2 Ravna varno in odgovorno, pri čemer skrbi za ohranjanje zdravja sebe in drugih.
3.2.5 Preventiva pred različnimi oblikami zasvojenosti	3.2.5.1 Usvaja znanje o oblikah in stopnjah zasvojenosti ter o strategijah, kako se jim izogniti oz. jih preprečiti z zdravim življenjskim slogom.

3.3 SOCIALNA DOBROBIT

3.3.1 Socialno zavedanje in zavedanje raznolikosti	3.3.1.1 Ozavešča lastno doživljanje in vedenje v odnosih z drugimi. 3.3.1.2 Zaveda se in prepoznavna raznolikosti v ožjem (oddelek, vrstniki, družina) in širšem okolju (šola, lokalna skupnost, družba).
3.3.2 Komunikacijske spretnosti	3.3.2.1 Razvija spretnosti aktivnega poslušanja, asertivne komunikacije, izražanja interesa in skrbi za druge.
3.3.3 Sodelovanje in reševanje konfliktov	3.3.3.1 Konstruktivno sodeluje v različnih vrstah odnosov na različnih področjih. 3.3.3.2 Krepi sodelovalne veščine, spretnosti vzpostavljanja in vzdrževanja kakovostnih odnosov v oddelku, družini, šoli, širši skupnosti, temelječih na spoštljivem in asertivnem komuniciranju ter enakopravnosti.
3.3.4 Empatija	3.3.4.1 Krepi zmožnosti razumevanja in prevzemanja perspektive drugega. 3.3.4.2 Prepoznavna meje med doživljanjem sebe in drugega. 3.3.4.3 Uravnava lastno vedenje v odnosih, upoštevajoč več perspektiv hkrati.
3.3.5 Prosocialno vedenje	3.3.5.1 Krepi prepoznavanje in zavedanje potrebe po nudenju pomoči drugim. 3.3.5.2 Prepoznavna lastne potrebe po pomoči in strategije iskanja pomoči. 3.3.5.3 Krepi družbeno odgovornost.

4 /// DIGITALNA KOMPETENTNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

4.1 INFORMACIJSKA IN PODATKOVNA PISMENOST

4.1.1 Brskanje, iskanje in filtriranje podatkov, informacij ter digitalnih vsebin	4.1.1.1 Izraža informacijske potrebe, išče podatke, informacije in vsebine v digitalnih okoljih ter izboljšuje osebne strategije iskanja.
4.1.2 Vrednotenje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.2.1 Analizira, primerja in kritično vrednoti verodostojnost in zanesljivost podatkov, informacij in digitalnih vsebin.
4.1.3 Upravljanje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.3.1 Podatke zbira, obdeluje, prikazuje in shranjuje na najustreznejša mesta (trdi disk, oblak, USB itd.) tako, da jih zna kasneje tudi najti.

4.2 KOMUNIKACIJA IN SODELOVANJE

4.2.1 Interakcija z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.1.1 Sporazumeva se z uporabo različnih digitalnih tehnologij in razume ustrezna sredstva komunikacije v danih okoliščinah.
4.2.2 Deljenje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.2.1 Deli podatke, informacije in digitalne vsebine z drugimi z uporabo ustreznih digitalnih tehnologij. Deluje v vlogi posrednika in je seznanjen s praksami navajanja virov ter avtorstva.
4.2.3 Državlansko udejstvovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.3.1 Išče in uporablja portale za udejstvovanje v družbi. Poišče skupine, ki zastopajo njegove interese, s pomočjo katerih lahko aktivno daje predloge za spremembe.
4.2.4 Sodelovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.4.1 Z digitalnimi orodji soustvarja skupno vsebino in se zavzema za krepitev sodelovanja med člani.
4.2.5 Spletni bonton	4.2.5.1 Pri uporabi digitalnih tehnologij in omrežij prilagaja svoje vedenje pričakovanjem ter pravilom, ki veljajo v določeni skupini.
4.2.6 Upravljanje digitalne identitete	4.2.6.1 Ustvari eno ali več digitalnih identitet in z njimi upravlja, skrbi za varovanje lastnega ugleda ter za ravnanje s podatki, ki nastanejo z uporabo številnih digitalnih orodij in storitev v različnih digitalnih okoljih.

4.3 USTVARJANJE DIGITALNIH VSEBIN

4.3.1 Razvoj digitalnih vsebin	4.3.1.1 Ustvarja in ureja digitalne vsebine v različnih formatih.
4.3.2 Umeščanje in poustvarjanje digitalnih vsebin	4.3.2.1 Digitalne vsebine obogati z dodajanjem slik, glasbe, videoposnetkov, vizualnih efektov idr.
4.3.3 Avtorske pravice in licence	4.3.3.1 Pozna licence in avtorske pravice. Spoštuje pravice avtorjev in jih ustrezno citira.
4.3.4 Programiranje	4.3.4.1 Zna ustvariti algoritem za rešitev enostavnega problema. Zna odpraviti preproste napake v programu.

4.4 VARNOST

4.4.1 Varovanje naprav	4.4.1.1 Deluje samozaščitno; svoje naprave zaščiti z ustreznimi gesli, programsko opremo in varnim ravnanjem, jih ne pušča brez nadzora v javnih prostorih idr.
4.4.2 Varovanje osebnih podatkov in zasebnosti	4.4.2.1 Varuje osebne podatke in podatke drugih ter prepozna zaupanja vredne ponudnike digitalnih storitev.
4.4.3 Varovanje zdravja in dobrobiti	4.4.3.1 Digitalno tehnologijo uporablja uravnoteženo, skrbi za dobro telesno in duševno dobrobit ter se izogiba negativnim vplivom digitalnih medijev.
4.4.4 Varovanje okolja	4.4.4.1 Zaveda se vplivov digitalnih tehnologij in njihove uporabe na okolje.

4.5 REŠEVANJE PROBLEMOV

4.5.1 Reševanje tehničnih težav	4.5.1.1 Prepozna tehnične težave pri delu z napravami ali digitalnimi okolji ter jih rešuje.
4.5.2 Prepoznavanje potreb in opredelitev tehnoloških odzivov	4.5.2.1 Prepozna in ocenjuje potrebe, izbira ter uporablja digitalna orodja in jih prilagaja lastnim potrebam.
4.5.3 Ustvarjalna uporaba digitalne tehnologije	4.5.3.1 S pomočjo digitalne tehnologije ustvarja rešitve in novosti v postopkih ter izdelkih.
4.5.4 Prepoznavanje vrzeli v digitalnih kompetencah	4.5.4.1 Prepozna vrzeli v svojih digitalnih kompetencah, jih po potrebi izboljšuje in dopolnjuje ter pri tem podpira tudi druge.

5.1 ZAMISLI IN PRILOŽNOSTI

5.1.1 Odkrivanje priložnosti	5.1.1.1 Prepoznavava avtentične izzive kot priložnosti za ustvarjanje vrednost zase in za druge.
5.1.2 Ustvarjalnost in inovativnost	5.1.2.1 Pri reševanju izzivov na ustvarjalen način uporablja znanje in izkušnje za ustvarjanju boljših rešitev. 5.1.2.2 Pripravi nabor možnih rešitev izziva, pri čemer stremi k oblikovanju vrednosti za druge.
5.1.3 Vizija	5.1.3.1 Oblikuje vizijo prihodnosti, ki vključuje odgovore na vprašanja, kaj namerava početi v prihodnosti, kakšen želi postati in kakšno skupnost želi sooblikovati.
5.1.4 Vrednotenje zamisli	5.1.4.1 Vrednoti rešitve ob upoštevanju kriterijev po načelu ustvarjanja dobrobiti za druge in izbere ustrezno rešitev.
5.1.5 Etično in trajnostno razmišljanje	5.1.5.1 Prepozna in ovrednoti vpliv svojih odločitev ter ravnanj na skupnost in okolje.

5.2 VIRI

5.2.1 Samozavedanje in samoučinkovitost	5.2.1.1 Prepozna svoje želje, močna in šibka področja ter zaupa, da lahko pozitivno vpliva na ljudi in situacije.
5.2.2 Motiviranost in vztrajnost	5.2.2.1 Je pozitivno naravnani, samozavesten in osredotočen na proces reševanja izziva. 5.2.2.2 Vztraja pri opravljanju kompleksnejših nalog.
5.2.3 Vključevanje virov	5.2.3.1 Pridobi podatke in sredstva (materialna, nematerialna in digitalna), potrebne za prehod od zamisli k dejanjem, s katerimi odgovorno in učinkovito upravlja, pri čemer upošteva učinkovito izrabo lastnega časa in finančnih sredstev.
5.2.4 Vključevanje človeških virov	5.2.4.1 Spodbuja in motivira druge pri reševanju skupnih nalog. 5.2.4.2 Poišče ustrezno pomoč posameznika (npr. vrstnika, učitelja, strokovnjak itd.) ali strokovne skupnosti. 5.2.4.3 Razvije spretnosti za učinkovito komunikacijo, pogajanje, vodenje, ki so potrebne za doseganje rezultatov.
5.2.5 Finančna pismenost	5.2.5.1 V različnih življenjskih situacijah prepozna in rešuje finančne izzive (viri finančnih sredstev, skrb za denar, poslovanje npr. z banko, zavarovalnico ter drugimi finančnimi institucijami, ocena potrebnih sredstev, tveganj in odločitev o zadolževanju ter naložbi, varčevanju). 5.2.5.2 Sprejema odgovorne finančne odločitve za doseganje blaginje (osebne in za skupnost). 5.2.5.3 Pridobiva ustrezno znanje na področju finančne pismenosti za kakovostno vsakdanje in poklicno življenje.

5.3 K DEJANJEM

5.3.1 Prevzemanje pobude	5.3.1.1 Spodbuja in sodeluje pri reševanju izzivov, pri čemer prevzema individualno in skupinsko odgovornost.
5.3.2 Načrtovanje in upravljanje	5.3.2.1 V procesu reševanja problemov si zastavlja kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne cilje, opredeli prednostne naloge in pripravi načrt. 5.3.2.2 Prilagaja se nepredvidnim spremembam.
5.3.3 Obvladovanje negotovosti, dvoumnosti in tveganja	5.3.3.1 Na nepredvidene situacije se odziva s pozitivno naravnanoostjo in ciljem, da jih uspešno razreši. 5.3.3.2 Pri odločitvah primerja in analizira različne informacije, da zmanjša negotovost, dvoumnost in tveganja.
5.3.4 Sodelovanje	5.3.4.1 Sodeluje z različnimi posamezniki ali skupinami. 5.3.4.2 Morebitne spore rešuje na konstruktiven način in po potrebi sklepa kompromise.
5.3.5 Izkusveno učenje	5.3.5.1 Z reševanjem izzivov pridobiva nove izkušnje in jih upošteva pri sprejemanju nadaljnjih odločitev. 5.3.5.2 Presoja uspešnost doseganja zastavljenih ciljev in pri tem prepozna priložnosti za nadaljnje učenje. 5.3.5.3 Prepozna priložnosti za aktivno uporabo pridobljenega znanja v novih situacijah. 5.3.5.4 Povratne informacije uporabi za nadaljnji razvoj podjetnostne kompetence.